

L'estirp dels descreguts

DAVID VIDAL

El 1908 Robert Walser descrivia l'aflicció de Jakob von Gunten perquè a l'Institut Benjamenta no s'hi feia res de bo, només inculcar "paciència i docilitat" als alumnes. Jakob sent "una mena estranya de satisfacció" que prové de la seva "traça a obeir". Com ell, adolescent descregut però dòcil, en aquells anys del naixement d'una segona modernitat de la raó tècnica i productiva, contrària a l'humanisme antic, els nous subjectes sospiten de l'ordre de les coses, però perceben que ja és molt difícil desobeir-lo. Sospiten del "malestar de la cultura", com escriu Freud. Sospiten que l'obediència política al pacte que defensaven els filòsofs del contracte, com

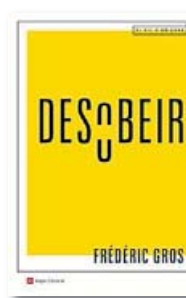
Hobbes, havia servit per imposar una obediència cega, un capitalisme alienant, com denunciava Marx. Sospiten que, com deia el vers de Benedetti, "*todo mandato es minucioso y cruel*".

És aleshores quan aflora l'estirp dels descreguts, dels desobedients, dels dissidents, que diuen que ser lliure és, en essència, voler ser lliure, emancipar-se del desig d'obeir. Dels que volen evitar la sobreobediència satisfeta de què parlava Jakob von Gunten, i que Frédéric Gros, a l'assaig *Desobeir*, connecta amb les tesis de La Boétie o Simone Weil: al tirà no cal prendre-li res, més aviat cal que no li entreguem res. Gros, així, ens parla de l'estirp dels que gaudeixen de les frugals transgressions. Dels que admiren l'art de la fuga que executa Houdini o Wakefield, la vida als boscos de Thoreau, la pura

dissidència de Bartleby i Oblómov.

A l'inici del llibre, Gros es pregunta com és possible que un segle després, i havent llegit totes les distopies –*Un món feliç*, *Fahrenheit 451*, *1984*, *La taronja mecànica*– que evidencien els perills per a la democràcia de la sobreobediència, estiguem igual o pitjor, i no visquem, malgrat el creixement de les desigualtats i les violacions impunes dels drets humans, en una revolta constant. És per això que, d'entrada, traça una història de l'obediència, entesa sovint com una autodisculpa –I què hi podria fer, jo? No canviaria res...– o com una aberració aritmètica, que resol Simone Weil: "El poble no està sotmès malgrat ser la majoria, sinó precisament perquè és la majoria".

Desobeir podria tenir l'aparença d'un llibre dels anomenats de pen-

DESOBEIR
FRÉDÉRIC GROS
ANGLE/Taurus
TRADUCCIÓ DE
JOAN FERRARONS
240 PÀG. / 18,90 €

sament positiu, fronterer amb l'autoajuda, tot i que el precedent del molt apreciable *Andar, una filosofia* (Taurus, 2014) ho desmenteix. És amb el pas dels capítols que apreciem que Gros excel·leix en el gènere de l'assaig divulgatiu: és rigorós, creatiu en el plantejament i àgil i concís en el desenvolupament. Aquests capítols ens porten des del judici d'Eichmann, condemnat per no desobeir –Peter Ustinov va augurar que les conseqüències per a Occident serien incalculables, i la va encertar–, fins a Antígona, la primera que desobeix en la tradició literària grecollatina, sense oblidar Thoreau i els seus passejos dissidents. Com escriuria el seu admirat Herman Melville, la qüestió es resumeix dient que, des de fa un segle, cada cop som més els que preferiríem no fer-ho. ♦